

## Információgyűjtés a magánerdő-gazdálkodók és az OEE kapcsolata témában

### A gyűjtés helyszínei és résztvevők

**1998. szeptember 10.** Budapest – dr. Balázs István, Magán és Társult Erdőgazdálkodók Szakosztály

**1998. szeptember 17.** Monor – Telegdy Pál, TEOSZ, FAGOSZ, MOSZ, METESZ Budapest környéki és észak-alföldi erdőgazdálkodók

**1998. október 16.** Debrecen – Hajdú METE és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei, Hajdú-Bihar megyei magánerdő-gazdálkodók

**1998. október 26.** Budapest – Szalóki Tibor, METE

**1998. november 4.** Miskolc – észak-magyarországi magánerdő-gazdálkodók és EBT vezetők

**1998. november 6.** Zalaegerszeg – Zala megyei és nyugat-magyarországi erdőgazdálkodók, EBT vezetők és erdészeti szolgáltatók

**1998. november 12.** Kecskemét – dél-alföldi magánerdő-gazdálkodók és erdészeti szolgáltatók

**1998. november 13.** Győr – dr. Bolla Sándor, Győr-Moson-Sopron megyei magánerdő-gazdálkodási helyi csoport

**1998. november 17.** Pécs – Baranya megyei erdőgazdálkodók és EBT vezetők

**1998. november 25.** Salgótarján – Nógrád és Heves megyei magánerdő-gazdálkodók és EBT vezetők

### Összefoglaló megállapítások

Mit várnak a magánerdő-gazdálkodók és erdőtulajdonosok az OEE-től?

**A képviselet többszintű biztosítását.** Lehetséges módok: *egyéni, jogi, pártoló tagság* létesítésének lehetősége, alkalmazkodva a speciális magánerdő-gazdálkodói lehetőségekhez. Esetenként a helyi csoportoknál magánerdős tisztségviselő választása. A tulajdonváltást követően egzisztenciális okból egyesületi tagságukat megszüntető kollégák megkeresése a tagsági viszony megújítása céljából.

**Szakmai rendezvények szervezése magánerdő-gazdálkodást érintően:** szakosztályoknál, helyi csoportoknál, országos szinten (pl. monori rendezvényekre építve)

### Információs szolgáltatás:

– *Erdészeti Lapok* (külön számú, rovat cikkek, hírek)  
– *Médiák:* TV – Ablak, Falutévé; Rádió – Falurádió; országos napilapok; helyi lapok

– *Kiadványok:* Erdőgazdálkodóknak általános tájékozottságot célzó ingyenes kiadványok; szakembereknek a magánerdő-gazdálkodásban használható szakkönyvek és beszerzési lehetőségeiknek ismertetése.

– *Képzés:* Erdőgazdálkodóknak ingyenes tájékoztató tanfolyamok; szakembereknek térítéses szakképzési lehetőség. Ki kell használni az erdészeti szakiskolák felkészültségét is, ezekre célszerű szervezni.

**Kapcsolattartás** a gazdasági érdekű országos, regionális és helyi civil szervezetekkel, az információáramlás és az érdekegyeztetés kapcsán (MOSZ, TEOSZ, helyi és regionális erdőgazdálkodói egyesületek).

**Az OEE szakosztályain** keresztül vállaljon részt az erdőgazdasági kis- és középzem gazdasági szabályzóinak kialakításában, különös tekintettel a magánerdő-gazdálkodás általános tőkeszegénységére, és az erdőtelepítési lehetőségek további bővítésére.

**A magánerdő-gazdálkodók az állami erdőgazdálkodás szakmai tapasztalatait és példaszzerű erdőgazdálkodását,** technikai és technológiai felkészültségét vezérfonalnak és segítségnek tekintenek a saját erdőgazdálkodásuk kialakításakor. Javasolják, hogy az OEE támogassa az ilyen irányú igények kielégítését.

**Összefoglalva:** A magánerdő-gazdálkodók és szakemberek örömmel veszik az OEE aktív közeledését irányukba és a megfelelő módon szívesen kapcsolódnának az Egyesülethez, amennyiben az OEE mint szakmai érdekképviselet a magánerdő-gazdálkodás fontos gazdasági kérdéseinek szakmai vizsgálatát és elemzését támogatón felvállalja.

**Dr. Péti Miklós**  
magánerdős alelnök

### Magánerdő-tulajdonosokat hívtunk meg

Az Országos Erdészeti Egyesület részéről elkerülhetetlen feladat a magántulajdonba került erdőterületek új gazdáinak vagy e területek kezelőinek megszólítása. Nem új keletű az Egyesület életében a magánerdő-tulajdonosok szerepvállalása, hiszen az Egyesület megalakulásakor szinte kizárólag magántulajdonú erdők jellemezték az akkori magyarországi erdőgazdálkodást. Napjainkban – amikor az ország erdőterületének közel fele ismét magántulajdonban van – szükség van az OEE megszokott kereteinek kiterjesztésére.

Ezen gondolatoktól indítva az OEE Baranya megyei Csoportja ez év január 18-án tartott évadnyitó rendezvényére a megye magántulajdonú érdekeit kezelőit hívta meg. A program első részében *Káldy József*, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke tartott tájékoztatót az Egyesületről, majd *Hardi László*, az Állami Erdészeti Szolgálat Pécsi Igazgatóságának igazgatója beszélt az erdőfelügyelet aktuális feladatairól.

Az egyesületi tagok mellett megjelent vendégek többségét erdőbirtokossági társulatok képviselői alkották. Megjelenésük megtisztelő érdeklődésüket tükrözte, melynek a találkozó folyamán nyomatékosan hangot is adtak. Egybehangzó igény merült fel részükről szakmai rendezvények, bemutatók iránt, de mindenekelőtt a gazdálkodást segítő információkra van szükségük, ami csakis személyes találkozók révén válhat sokak számára használhatóvá.

A kapcsolatfelvételre irányuló próbálkozás sikerét az bizonyítja, hogy a jelenlévők március elejére beszélték meg a következő találkozót, melynek témája az erdészeti csemeték minősítése és kezelése.

**Ripszám István**

**Helyi Csoportunk** a megyei napilapban és az interneten meghirdetett, a korábbi évek gyakorlatát folytató nyílt szakmai napot rendezett; az idén 1999. február 12-én Győrött, és a „magánerdők védelme, illetve a magánerdő-gazdálkodási agrártámogatások” témakörben. Ormos Balázs főtktár megnyitó gondolatai után Bolla Sándor HCS-titkár a védelem, az őrzés eszmeiségéről beszélt, utalva a jó gazdára vonatkozó bibliai ún. kultúra-parancsolatra is.

Schrödl László, az ÁESZ Szombathelyi Igazgatóságának igazgatója az erdővagyon-védelem jogszabályi hátteréről mutatott be igen szemléletes, összefoglaló táblázatot, majd részletesen szólt a magánerdő-tulajdonosok erdővagyon-védelmi kötelességeiről és jogairól. A tulajdon sérelmére elkövetett események érdemi elrendezéséhez hatósági személy jelenléte, illetve odahívása szükséges. (A nyílt szakmai nap résztvevői a délután folyamán jogszabály-módosító előterjesztésre kérték fel a jelenlévő érdekképviselőket – OEE, MOSZ, megyei Agrárkamara – képviselőit: a társult magánerdő-gazdálkodás kötelekbe tartozó tulajdonosok által alkalmazott szakirányító erdész költségeinek részbeni térítése is pályázható legyen az agrártámogatási rendszeren belül.)

A „biológiai kártevők és az ellenük való védekezés lehetőségei magánerdőkben” című témacsoporton belül Koltay András a hosszútávú fenyők gombakárosítói, dr. Szántó Mária a nyárák gombabetegségei, dr. Tóth József a rovarkártételek, illetve az erdővédelem aktuális problémái címen tartott érdekesítő, diavetítéses előadást, és a kérdésekre válaszolt. Számos, csak az utóbbi években fellépett kártevőről kaptunk magas szintű tájékoztatást a három ERTI-kutatótól. A média képviselőit az előadókön kívül dr. Péti Miklós, Bús Mária és dr. Csötönyi József (MOSZ) tájékoztatták a magánerdő-gazdálkodásról. Vadkárelhárítás kerítés nélkül. A vadkarak ügyintézése címen Román József, a TÁEG vezérigazgató-helyettese tartott ismertetőt, kifejezetten magánerdő-gazdálkodási (kisüzemi) szemszögből.

Ebédszünet után beszámoltam Helyi Csoportunk 1998-as tevékenységéről, majd ismertettem idej terveinket. Ezt követően dr. Roszik Péter, a megyei Agrárkamara elnöke „A magánerdő-gazdálkodás agrártámogatási rendszere” címen nagy érdeklődéssel kísért ismertetőt tartott. Hozzájárulásával az általa táblázatosan összefoglalt támogatási köröket is közzé tesszük. A nyílt szakmai napjainkon megszokottak szerint a magánerdő-tulajdonosok mint ős-, illetve kistermelők számára Kiss Józsefné, a TESZÖV megyei titkára, adószakértő tartott ingyenes adótanácsadást.

**Bolla Sándor**

az OEE Győr-Moson-Sopron megyei Magánerdő-gazdálkodási és Környezetvédő HCS titkára

## 1999. (I.20.) FVM r. az agrárgazdasági célok 1999. évi költségvetési támogatásáról

| Megnevezés                          | Erdőgazdálkodás   |   |  |   |  |  |
|-------------------------------------|---|---|--|---|--|--|
|                                     | Erdőtelepítés, felújítás, fásítás 205. §  | Erdő elsődleges rendeltetésének támogatása 210. §   | Erdőfelújítás, fiatal erdők ápolása 215-220. §   | Erdőgazdálkodási üzemterv készítés 221. §   | Erdészeti szakirányítás igénybevételének támogatása 195. §   | Egyéb erdészeti támogatások 225-240. §   |
| Mire vonatkozik? Ki veheti igénybe? | <ul style="list-style-type: none"> <li>Új erdők telepítése, ápolása, felújítás</li> <li>10 éven belüli telepítés ápolása</li> <li>Mező-, legelővédő sávok</li> <li>Csatornák, utaknál fásítás szerkezet átalakításához</li> <li>Gazdaságtalan erdők felújításához</li> <li>Erdőállományok szerkezeti átalakítása</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Közérdekű, környezetvédelmi célokra csemetékert létesítése, arborétum, botanikus kert létesítése, arborétum, botanikus kert létesítése</li> <li>Törzssültevények, gényűjtemények</li> <li>Műszaki létesítmények, berendezések</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Természetes és mesterséges felújításra, ápolásra, nevelésre, tuskózásra, tűzpászta, nyiladékok karbantartása.</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Üzemterv készítése</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Erdészeti szakember foglalkoztatása szerződés megkötését követően előjegyzés 30 napon belül FM Hivatalnál. Előjegyzés október 15-ig.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Erdővédelmi munkák kijelölés szerint</li> <li>Erdővédelmi mérő- és megfigyelő rendszer működtetése</li> <li>Erdészeti ismeretek oktatása</li> <li>Erdei vasutak működtetése</li> <li>Jóléti és parkerdők fenntartása</li> <li>Erdőkárok elhárítása 10%-ot meghaladó károsodás, ill. 100 Br m<sup>3</sup> károsodott faanyag esetén</li> </ul> |
| Feltételek, rendszerek              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Erdészeti hatóság által jóváhagyott költségvetés</li> <li>Kivitelezés, minősített szaporítóanyag,</li> <li>Erdősítési hátralék rendezése</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Fejlesztési terv termőhelyfeltérési szakvélemény</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>A költségvetési tárgyévvel megelőző év november 30-ig Erdészeti Hatósághoz.</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Költségvetés számlával igazolt költségek</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Erdőgazdálkodók erdőterülete max. 2000 ha, illetve saját és megbízás alapján min. 300 ha.</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Kijelölés szerinti külön megállapodás</li> </ul>  |
| Támogatás mértéke                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Tervezés, telepítés, normatív fix összeg/ha fajfajtától, lejtési, készültiségi foktól függően összefüggő telepítés 100-430 eFt/ha</li> <li>Egyedi telepítés 60-340 Ft/db</li> <li>Erdőszerkezet átalakításánál 16 000 – 60 000 Ft/ha</li> </ul>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>Fejlesztési terv, részletes műszaki tervek dokumentáció és költségvetés alapján jóváhagyott egyedi támogatási összeg</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Erdőfenntartási járulékok csökkenthető a jóváhagyott támogatással.</li> <li>Különbözet negyedéves ütemezéssel.</li> <li>Egyedi jóváhagyás.</li> <li>Következő év február 15-ig elszámolás az Erdészeti Hatóság felé.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Körzeti erdőterv alapján készített üzemterv költség 80%-a, max. 5000 Ft, illetve alapdíj + 400 Ft/ha.</li> <li>Egyéb esetben költség 50%-a, max. 2000 Ft alapdíj + 200 Ft/ha.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Szerződés szerinti díj 50%-a, max. a minimál munkabér.</li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Jóléti és parkerdőknel a beruházási költség max. 10%-a, elszámolás december 15-ig</li> <li>Elhalás miatti kitermelt szárazfa után 600 Ft/Br m<sup>3</sup></li> </ul>  |
| Igénybevétel módja, mellékletek     | Pályázat  | Pályázat  | Pályázat   | Kérelem   | Kérelem  | Kijelölés, illetve pályázat  |
| Benyújtás helye, ideje              | Erdészeti Hatóság   | Erdészeti Hatóság   | Erdészeti Hatóság<br>Költségvetési terv előző év november 30-ig 3 példányban.  | Erdészeti Hatóság   | Magyei FM Hivatal / Erdészeti Hatóság<br>1999. október 31.   | FVM, Erdészeti Hatóság január 31-ig jóléti erdőknél  |
| Folyósítása                         | Államkincstár   | Államkincstár   | Államkincstár  | Államkincstár   | APEH   | Államkincstár  |

(Győr-Moson-Sopron megyei Agrárkamara – Agrártámogatások, 1999)

# Érje utol kalandvágyát!

A vadászat izgalmai, fegyverek,  
horgászélmények csak Önre várnak!

# FeHoVa

Fegyver, Horgászat, Vadászat  
Nemzetközi Kiállítás

1999. március 25-28.

naponta 10.00 - 18.00 óráig

Budapesti Vásárközpont

F és F/2 pavilon



**FeHoVa**

A FeHoVa kiállítással egyidőben látogathatók az Utazás'99,  
a Sport'99, a Budapest Boat Show'99 és a Motor Show rendezvények.



HUNGEXPO

DR. BARTHA DÉNES

*Veszélyeztetett erdőtüskésállásaink XIII.***Borókás-nyárasok**

Korunk egyik legszomorúbb és leglátványosabb jelensége természeti környezetünk pusztítása. A fajok eltűnése gyorsuló ütemben halad, s vérszenes zsugorodnak a természetes, természetközeli élőhelyek területei is. A védett és veszélyeztetett fajok listája mellett most készült el hazánkban a veszélyeztetett, védendő élőhelyek, társulások összeállítása, mely várhatóan a közeljövőben jogszabály formájában nyilvánosságra kerül. Ebben a sorozatban a veszélyeztetett erdőtüskésállásokat, veszélyforrásaikat és megóvásuk lehetőségeit mutatjuk be, tudva azt, hogy az erdőterületeken végbemenő degradációt csak az erdészek állíthatják meg és fordíthatják vissza.

A Duna-Tisza köze árvízmentes hátságain, buckaoldalakon, meszes homokon találjuk a borókás-nyárasokat. Termőhelyük az erdőtüskésállás határán van, a sztyeppesedő klíma és a vízelvezetések, talajvízszint-csökkenések miatt ma már állományaik a fatenyészet határára kerültek. A talajvíz mélyen és egyre mélyebben található, jellemző talajtípus a futóhomok és a konszolidáltabb részeken a humuszos homoktalaj. Borókás-nyárasok két úton jöhetnek létre, egyrészt homoki gyepek szukcessziója során az előerdőt képviselik, másrészt a pusztai és gyöngyvirágos tölgyesek leromlása révén, mikor másodlagos társulásnak tekinthetők. A homokitölgyes-állományok leromlását a több évszázados erdőkiélelések (makkoltatás, erdei legeltetés, faanyag- és legelőterület nyelés), valamint az utóbbi évtizedekben jelentkező talajvízcsökkenés, szárazodás okozzák. A ma fellelhető borókás-nyáras állományokról nehéz eldönteni, hogy melyik úton jöttek létre.

A lombkoronaszint nyílt, laza záródású, buckaközökben zárt foltok is előfordulnak, s egyetlen faj építi fel. Ez az állományalkotó fafaj a fehér nyár (*Populus alba*), mely gyökérsarjai révén hódít meg újabb területeket. Ritkán – a korábbi homoki tölgyesek maradványaként, vagy madarak révén betelepülve – szálanként megtalálható a vadkörte (*Pyrus pyraeaster*) és a kosáryos tölgy (*Quercus robur*) is. A cserjeszint a fénybőség ellenére – a rossz vízgazdálkodás miatt – alacsony, legfeljebb közepes borítású, néhány xerofil faj építi fel. Tömeges a fényigényes boróka (*Juniperus communis*), mélyebb részeken, ahol a fehér nyár foltok záródottabbak, a féldrőlélő fagyfal (*Li-*

Széldöntött fehérryás



gustrum vulgare), egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), kökény (*Prunus spinosa*), varjútövisbenge (*Rhamnus catharticus*), sóskaborbolya (*Berberis vulgaris*) él még. A gyepszintre a xerofil jellegű homokpusztai fajok jellemzők, a borítás a domborzati viszonyoktól, a kitértegtől, a fa- és cserjefajok árnyalásától és a zavarástól (legeltetés, taposás stb.) függ elsősorban, de általában alacsony vagy közepes mértékű. Jellemző a xeromorf felépítésű sás- és fűfajok megjelenése, mint a fényes sás (*Carex liparicarpos*), árvalányhajak (*Stipa* spp.), magyar csenkesz (*Festuca vaginata*), barázdált csenkesz (*F. rupicola*). További tipikus homokpusztai faj a homoki kikerics, (*Colchicum arenarium*), sarlós gamandor (*Teucrium chamaedrys*), borzas len (*Linum hirsutum*), nyúlárnyék (*Asparagus officinalis*), homoki ibolya (*Viola arenaria*), homoki bakszakáll (*Tragopogon floccosus*), magyar szegfű (*Dianthus penderae*), farkaskutyatej (*Euphorbia cyparissias*), pusztai kutya-tej (*E. seguieriana*), kónya habszegfű (*Silene nutans*), piros madársisak (*Cephalanthera rubra*), méreggyilok (*Cynanchum vincetoxicum*), soktérű salamonpecsét (*Polygonatum odoratum*), kőmagvú gyöngyköles (*Lithospermum officinale*), magyar ebnyelvűfű (*Cynoglossum hungaricum*). Gyakoribb mohafaj a szakállka moha (*Barbula unguiculata*), ezüst körtemoha (*Bryum argenteum*), gazmoha (*Ceratodon purpureus*), göndör moha (*Tortella tortuosa*), gyommoha (*Funaria hygrometrica*), magyar moha (*F. hungarica*).

Borókás-nyárasok hazánkban csak a Duna-Tisza közti meszes homokon találhatóak, társulásának megnevezése Junipero-Populetum.

A borókás-nyáras élőhelyek területe elsősorban azért csapant meg, mert az egyébként silány termőhelyeket nagyobb részt feketefenyővel, kisebb részt erdeifenyővel próbálták meg hasznosítani. A fiatal és középkorú kultúrfaenyvesek erősebb árnyalása miatt a homoki fajok jelentős része eltűnik, a megmaradók egyedszáma, borítása csökken. A kultúrállományoknak gyakran úgy készítették elő a termőhelyet, hogy a buckákat összetolták, elegyengették. Problémát jelent a gyakran fellépő tűz is, melyet különösen a boróka sínyli meg. A borókás-nyáras pionír jellegénél fogva – ha van honnan – könnyen regenerálódik. Korábban az állományokat rendszeresen legeltették, a túllegetetés miatt alig újultak a fa- és cserjefajok, a csökkenő gyepporosítás miatt pedig helyenként megindult a homok. A fehér nyár vegetatív úton sokáig fenn tudja magát tartani, de a csak generatív úton szaporodó borókánál a felújulással vannak problémák. A legeltetéssel járó taposás és az üregi nyúl rágása miatt nehezen verődik fel ez a faj. Az állományok bolygatása, nyílt, pionír jellege miatt a fajkészletben is történnek változások, hódítanak az agresszív adventív fajok. A fás növények közül a bálványfa (*Ailanthus altissima*), a lágyszárúak közül a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) említhető, mint kellemetlen és nehezen kiirtható gyomosító elem. A borókás-nyárasok gazdaságos fatermesztésre alkalmatlan élőhelyek, a pannon homokterületnek viszont sajátos, értékes társulása. Termőhelyeiken fölösleges kultúrállományokkal kísérletezni, a gyenge fatermő képességű erdei- és feketefenyveseket is célszerű letermelésük után csemeteültetéssel borókás-nyárasá alakítani. Ezek az önfenntartó „örök erdők” számos ritka állat- és növényfaj élőhelyei, menedékei is egyben.